

אלו הן הגולין פרק שני מכות

יג.

עין משפט נר מצוה

כ א מ"י פ"ה מהל' ר"ח ח' הלכה י'
כג ב מ"י פ"ה מהל' הלכה י'
כד ג מ"י פ"ה מהל' הלכה י'
כה ד מ"י פ"ה מהל' הלכה י'
כו ה מ"י פ"ה מהל' הלכה י'
כז ו מ"י פ"ה מהל' הלכה י'
כח ז מ"י פ"ה מהל' הלכה י'
כט ח מ"י פ"ה מהל' הלכה י'
ל ט מ"י פ"ה מהל' הלכה י'
לא י מ"י פ"ה מהל' הלכה י'

מעלים היו שבר לרוב. פי' רוחמים הנאמרים שם לרבים ולהעלות את ולרונה לרוב דלא חיונה גזרת המלך על הלוים לעבוד אהתם בעינין: **לכם** כל צרכיכם. דאין צרכיכם להעלות שום דבר ללוים: **גמר** שיבה שיבה. נראה דהיינו דוקא לרבי מאיר דלטרקין לג"ש אבל לרבי יהודה הא איכא קרא צדיק גבי רוצח ולא"כ הא דקמינו לעיל וכן בגולה כי מניחת דר' מאיר הוא:

הדרן עלך אלו הן הגולין

א ואלו הן הגולין הבא על אחרותו כ"ל. מנא וסי' טמא שמישם זר שאכל תרומה ועל מוס שמישם אונן מקריב מוים חושן מכבה גחלת על גבי מערכה אלף לא חשיב לאוי גרידי אלף צאונן שיש בהן חידוש והא דקא חשיב כריתות דאין בהן מיתת ד'ד לאשמעינן דלע"ג דאיכא כרת לוקין ואין צריך למטוא צנס חידוש בהן כריתות דקמי ובקונטרס דקא למטוא צנס חידוש אלמנה לכהן גדול נקט משום דעני למיתני אלמנה וגרופה מיין משום שמי שמונת:

מעלות הן שבר לרוב מפני ששוכנין בהן: חזון לשררה שהיה בה דברי ר' מאיר דהיה חזון לשררה: אחרת לא היה חזון לשררה: אחד הרוצח שגלה אחד המזכיר לעבר עברי כשתחזיר אין חזון לשררה שהיו בה דברי רבי יהודה: הדרן עלך אלו הן הגולין

רבינו חננאל

מעלות הן שבר לרוב מפני ששוכנין בהן: חזון לשררה שהיה בה דברי ר' מאיר דהיה חזון לשררה: אחרת לא היה חזון לשררה: אחד הרוצח שגלה אחד המזכיר לעבר עברי כשתחזיר אין חזון לשררה שהיו בה דברי רבי יהודה: הדרן עלך אלו הן הגולין

ואלו הן הגולין הבא על אחרותו כ"ל. מנא וסי' טמא שמישם זר שאכל תרומה ועל מוס שמישם אונן מקריב מוים חושן מכבה גחלת על גבי מערכה אלף לא חשיב לאוי גרידי אלף צאונן שיש בהן חידוש והא דקא חשיב כריתות דאין בהן מיתת ד'ד לאשמעינן דלע"ג דאיכא כרת לוקין ואין צריך למטוא צנס חידוש בהן כריתות דקמי ובקונטרס דקא למטוא צנס חידוש אלמנה לכהן גדול נקט משום דעני למיתני אלמנה וגרופה מיין משום שמי שמונת:

הדרן עלך אלו הן הגולין

אלו הן הגולין. אלו לאו דוקא דמנא וסי' לוקין טווא אלף מנא חייבי כריתות לאשמעינן דיש מלקות בחייבי כריתות ומנא אלמנה וגרופה לאשמעינן ואלמנה וגרופה חייבי עליה משום שמי שמונת וכי' ומנא טבל ומעשר ראשון שלא נעלה תרומתו ללא מפרש לאו דידהו דהיא וכן הקדש שלא נפדה ואידי דמנא הקדש מנא מעשר שני (י) צדיק דמריהו מלקות דידהו משום מוסרי פדייה וכן כרובין יש דבר חדש: (ט) נפניה. מן הגבעונין היא ומלקות משום לא מתמתין אה (דברים ז'): **אלמנה וגרופה.** שנתלמנה מאיש אחד ומלקות משום שמי שמונת משום שמי אזהרות שמהין מפרשות במקרא ואזהרתם דמריהו קיימא: **גרופה ומלוואה.** גרופה היא תלוואה אינו חייב עליה אלף משום גרופה שהחלויה אינה כנוצה אלף מרבויא מיימתין לה דמניא בפקודין (דף ע"ג.) גרופה ה' אין לי אלף גרופה תלוואה מנין ת"ל ואשה: **עמא שאכל אם קודש.** אזהרתו מפרש בגמרא (ט) נוסף. כמידי ביה (שמות כט) ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קדש הוא. ואזהרת פגול גמי מהבא מדכתיב כי קדש הוא כלומר מפני

שכר ללוים שרוממים שוכרים מהם את זמי הדינה: **חזון לשררה שהיה בה דברי רבי מאיר** דהיה חזון לשררה: אחרת לא היה חזון לשררה: אחד הרוצח שגלה אחד המזכיר לעבר עברי כשתחזיר אין חזון לשררה שהיו בה דברי רבי יהודה: הדרן עלך אלו הן הגולין

מעלים היו שבר לרוב שרוממים שוכרים מהם את זמי הדינה: **חזון לשררה שהיה בה דברי רבי מאיר** דהיה חזון לשררה: אחרת לא היה חזון לשררה: אחד הרוצח שגלה אחד המזכיר לעבר עברי כשתחזיר אין חזון לשררה שהיו בה דברי רבי יהודה: הדרן עלך אלו הן הגולין

הדרן עלך אלו הן הגולין

אלו הן הגולין. אלו לאו דוקא דמנא וסי' לוקין טווא אלף מנא חייבי כריתות לאשמעינן דיש מלקות בחייבי כריתות ומנא אלמנה וגרופה לאשמעינן ואלמנה וגרופה חייבי עליה משום שמי שמונת וכי' ומנא טבל ומעשר ראשון שלא נעלה תרומתו ללא מפרש לאו דידהו דהיא וכן הקדש שלא נפדה ואידי דמנא הקדש מנא מעשר שני (י) צדיק דמריהו מלקות דידהו משום מוסרי פדייה וכן כרובין יש דבר חדש: (ט) נפניה. מן הגבעונין היא ומלקות משום לא מתמתין אה (דברים ז'): **אלמנה וגרופה.** שנתלמנה מאיש אחד ומלקות משום שמי אזהרות שמהין מפרשות במקרא ואזהרתם דמריהו קיימא: **גרופה ומלוואה.** גרופה היא תלוואה אינו חייב עליה אלף משום גרופה שהחלויה אינה כנוצה אלף מרבויא מיימתין לה דמניא בפקודין (דף ע"ג.) גרופה ה' אין לי אלף גרופה תלוואה מנין ת"ל ואשה: **עמא שאכל אם קודש.** אזהרתו מפרש בגמרא (ט) נוסף. כמידי ביה (שמות כט) ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קדש הוא. ואזהרת פגול גמי מהבא מדכתיב כי קדש הוא כלומר מפני

הגרות הב"ח

(ב) מ' לנס לכל לריבוס. י"ב ע"ל דף ט ע"א דרדמיין ליה למעטי דוקא לנס ולא לגרופה (ג) בגשמה משום שמי שמונת וכי' והאוכל תלו' (ד) וקרא בה מא (ה) כי בעיר מקלטו ישוב עד מות הבתן הגדל ואחרי מות הבתן הגדל ישוב הרצח אל ארץ אחרת: במדבר לה כח

הגרות הגר"א

[א] גמי' כשהוא אומר ז"ל שאמר:

הגרות הגר"א

[א] גמי' כשהוא אומר ז"ל שאמר:

מוסף רש"י

ואלו הן הגולין. אם המרו כפי (כתובות לא.) אלמנה וגרופה. ה' על אלמנה שהיא גרופה חייבי עליה משום שמי שמונת. משום אלמנה ומשום גרופה (קדושין ע"ח.)

ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הגדה י'אלמנה לכהן גדול גרופה וחלוצה לכהן הדיוש ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר י"ב אלמנה וגרופה חייבי עליה משום (ג) שני שמות גרופה וחלוצה אינו חייב אלא משום אחת בלבד: הטמא שאכל את הקדש והבא אל המקדש טמא ואוכל חלב ודם ונותר ופגול וטמא והשוחרט ומעלה בחוץ והאוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים והמפטם את השמן והמפטם את הקטורת והסך בשמן המשחה והאוכל נבילות וטרפות שקצים ורמשים אכל טבל ומעשר ראשון שלא נמלה תרומתו ומעשר שני (ז) והקדש שלא נפרו כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב רבי שמעון אומר כל שהוא וחכמים אומרים כותיב אמר להן רבי שמעון (ח) אי אתם מודים לי ב"באובל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו: מפני שהיא כברייתא אמר להן אף (י) חטה אחת כברייתא: **גמר** חייבי כריתות קא תני חייבי כריתות ב"ד לא קתני מתניתין מני רבי עקיבא היא דתניא אחד חייבי כריתות ואחד חייבי מיתות בית דין ישנו

ואלו הן הגולין הבא על אחרותו כ"ל. מנא וסי' טמא שמישם זר שאכל תרומה ועל מוס שמישם אונן מקריב מוים חושן מכבה גחלת על גבי מערכה אלף לא חשיב לאוי גרידי אלף צאונן שיש בהן חידוש והא דקא חשיב כריתות דאין בהן מיתת ד'ד לאשמעינן דלע"ג דאיכא כרת לוקין ואין צריך למטוא צנס חידוש בהן כריתות דקמי ובקונטרס דקא למטוא צנס חידוש אלמנה לכהן גדול נקט משום דעני למיתני אלמנה וגרופה מיין משום שמי שמונת:

ואלו הן הגולין הבא על אחרותו

כ"ל. מנא וסי' טמא שמישם זר שאכל תרומה ועל מוס שמישם אונן מקריב מוים חושן מכבה גחלת על גבי מערכה אלף לא חשיב לאוי גרידי אלף צאונן שיש בהן חידוש והא דקא חשיב כריתות דאין בהן מיתת ד'ד לאשמעינן דלע"ג דאיכא כרת לוקין ואין צריך למטוא צנס חידוש בהן כריתות דקמי ובקונטרס דקא למטוא צנס חידוש אלמנה לכהן גדול נקט משום דעני למיתני אלמנה וגרופה מיין משום שמי שמונת:

הדרן עלך אלו הן הגולין

ואלו הן הגולין הבא על אחרותו כ"ל. מנא וסי' טמא שמישם זר שאכל תרומה ועל מוס שמישם אונן מקריב מוים חושן מכבה גחלת על גבי מערכה אלף לא חשיב לאוי גרידי אלף צאונן שיש בהן חידוש והא דקא חשיב כריתות דאין בהן מיתת ד'ד לאשמעינן דלע"ג דאיכא כרת לוקין ואין צריך למטוא צנס חידוש בהן כריתות דקמי ובקונטרס דקא למטוא צנס חידוש אלמנה לכהן גדול נקט משום דעני למיתני אלמנה וגרופה מיין משום שמי שמונת:

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

יד.

עין משפט
נר מצוה

(6) בריכות 3: ימות נה...
 (7) לוי יצחק...
 (8) רש"י חייב אי על...
 (9) רש"י חייב אי על...
 (10) רש"י חייב אי על...
 (11) רש"י חייב אי על...
 (12) רש"י חייב אי על...
 (13) רש"י חייב אי על...
 (14) רש"י חייב אי על...
 (15) רש"י חייב אי על...
 (16) רש"י חייב אי על...
 (17) רש"י חייב אי על...
 (18) רש"י חייב אי על...
 (19) רש"י חייב אי על...
 (20) רש"י חייב אי על...

דאמרינן מעיקרא. טעמיה דר' עקיבא משום שמי רשעיות הוא ודקאמרת חייבי כריתות נמי שמי רשעיות הן דאכתי עונש כרת ערוי לא פסיקא מילתא לכרת הואיל והוא תלוי בתשובה: ורצנן. רבי ישמעאל ור"ע: **לחלק.** לפי שכלל כל העריות ככרת אחת הייתי אומר אם עשאן כולם בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת לכך יראה כרת כחמותו לחלק דהוי דבר שהיה בכלל ויאל מן הכלל ללמד על עמנו שמתחייב עליה לענמה אם (א) עשאם עם חרותה ולא ללמד על עמנו יאל אלא ללמד על הכלל כונו יאל מה אחרות מיוחדת שהיא ערוה ומיידין עליה בפני עממה אף על שהיא ערוה חיידין עליה בפני עממה: **מואל אשה.** דמלי כן וכן על אחרות ולנדה לא תקרב: **לחייבו על אחותו ועל אחות אביו כו'.** אם בא על שלשום בהעלם אחד: **הרי שמוס מוחלקין.** שיש אזהרה בכל אחת והרי הן כשאר כל העריות: **ברשיעא בר רשיעא.** הבא על אמו והוליד שמי בנות וזמר ובה על אחת מהן והוליד בן ובה הן על אחת שהיא אחותו ואחות אביו: **באטליו.** במקום שמוכרין הכשר במקולין: **מאחוסו דפיסא.** ערות אחותו גלה (ויקרא כ): **שאין עונשין מן הדין.** שהרי ענש על בת אמו שלא בת אביו ובה אביו שלא בת אמו שאל (שם) בת אביו או בת אמו יש לומר כ"ש שענש על בת אביו ובה אמו אבל אם אמרת כך ענשת מן הדין לכך נאמר אחותו דסיפא: **גמר עונש מאוהרה.** דלענין מאוהרה כמידי אחותך היא יתירא לזהיר על אחותו בת אביו ובה אמו) שנאמר (שם יח) ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא ובה אזהרה לא חלק בין אחותו בת אביו שלא בת אמו (ובת אמו שלא בת אביו) ולאחיותו שהיא בת אביו ובה אמו אף בעונש ענש על אחותו בת אביו ואמו כאחותו דבת אביו שלא בת אמו ובה אמו שלא בת אביו: מאחוסו

לישנה דקוס עשה דמשמע דליכא בהן שום לאו הקשה הר"ר שלמה מדרו"ש (דמ"מ קשה) נהי דקרבן לא בעי אזהרה מ"מ הנך דליכא אלא חד כרת כמו מפטס וסך דלא ידעינן לחלוקין לחטאות אלא משום שהם לאוין מוחלקין לרבי אלעזר דאמר רבי אושעיא ואלטריכו לחלק א"כ לא לילקי עליהו כי היכי דבעינן למימר אי קרבן בעי אזהרה דלא לקי אלאו דכריתות וי"ל דמ"מ נהי דאלטריכו לחלק בשביל זה לא נמנע מללמוד ממנו מלקות כיון דידעינן בהו מיוז קרבן גלל לאו נהי דחילוק לא ידענא אלא מלאוין מ"מ ילקו:

ל' לאפוקי הגי. פסק ומילה קשה (ה) דקוס עשה וינהו קשה ל"ל היקשא לאפוקי פסק ומילה תיפוק ליה מלאמרינן בת"כ ועשה אחת יאל מסית ומדיח ומקלל אביו ואמו ועדים וזממין שאין בהן מעשה דאין בהן קרבן וה"ה פסק ומילה דאי מימנע ולא עביד ליכא מעשה ושמה י"ל דאלטריך דרשא דהכא משום דבת"כ איכא דרשא אחרימי דמפרש מסית ומדיח דלאו בני קרבן ינהו משום דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דיש בו כרת ופסק ומילה הוה ככרת והוה אמינא דהיינן בקרבן מיהו ממילה קשה למה לי קרא דהא לא הוה ככרת דומיא דעבודת כוכבים דהא לעולם לא יתבדר שהיא ככרת עד שימות דלעולם יכול למוול עמנו וליפטר מכרת וי"ל דלעולם כל זמן שלא מל עונש כרת עליו: **ההוא מיבעי ליה** דחייבו ע"ה אחותו שהיא בת אביו ובה אמו (ובת"כ) דקדושים צהדיא ונהי ליה גבי אזהרה כמידי אחותך היא יתירא לאחוסו בת אביו ובה אמו וכמידי (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות וי"ל דוונכרתו לא קאי אלא לעריות המפורשות צהדיא ונהי דנקרא כמידי ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא מ"מ מיירי טפי מאחוסו שהיא מאשת אביו ובה אביו אבל בת אביו ובה אמו (ומאונסים) לא ידעינן אלא מיתורא דקרא אחותך היא:

ואידך. (א) רבי יצחק גמר עונש מאוהרה. תימה דכריתות פ"ק (דף ג.) א"כ יאמך עונשין מן הדין דקאמר לר' יצחק כדלית ליה ולרצנן כדלית ליה ולרצנן עונשין מן הדין וכן לקמן בפרקין (דף יז:) דקאמר רפי' למאן דאמר עונשין מן הדין כו' ופי' דהיינו ר' יצחק ותימה דבכל שנינוי דהכא משמע דשפיר אית ליה לר' יצחק דאין עונשין מן הדין ונראה דלפי שנינוי דקאמר גמר עונש מאוהרה סבר ר' יצחק עונשין מן הדין דהבי פירושא גמר עונש מאוהרה משום דליכא קל וחומר להענישן וכיון דהשום צהדיא הוא הדין נמי בעונש כיון דליכא קל וחומר להענישן ומעשה אחר רבי יצחק בכל דוכתי נמי עונשין מן הדין דהיינו היכא (א) שאין לר' יצחק לענין אזהרה ומהאי טעמא היכא דגמיר עונש מאוהרה היינו דוקא דליכא להענישו מן הדין דאם לא כן בחייבי לאוין נמי כגון גבי ממזר עמוני נילף בהם עונש כרת מהאי טעמא דגמר עונש מאוהרה דמי היכי דהשום לענין אזהרה הוא הדין לענין עונש מאוהרה הוא הדין לענין עונש מאוהרה כן נראה למש"ס ור"ר עיון: **ה"כ** גרים רש"י ואידך סבר לה כר"א דאמר שני לאוין וכרת אחד חלוקים לקרבן והלכך במפטס וסך דחלוקין בלאוין ידעינן שחלוקין לחטאות ור"מ כיון דלאוין מוחלקין א"כ ל"ל אחותו דסיפא דרשי לחלק תיפוק ליה דלאוין מוחלקין ופי' דקונטרס דכיון דאחא להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא אלטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ולא דרשי אחותו לחלק ואייתר ליה עיקר (א) נקרא דכרתן באחוסו לדונו ככרת ולא במלקות ואחוסו (א) דסיפא לאחוסו שהיא בת אביו ובה אמו לומר שאין עונשין (א) ואחוסו דרישא לא אלטריך ליה ולדרשא אחרימא אחיא אי נמי אורחיה דקרא הוא עוד יש מפרשים דשפיר אלטריך דרשא לאחוסו שהיא אחות אביו ואחוסו אמו דנהי דליכא לאוין מוחלקין מ"מ הואיל והס גוף אחד אימא לא ליחייב אלא אחת דלא דמי למפטס וסך שהם עבודות מוחלקות ושפיר אחי (א) מרצי אלעזר אבל בפרק קמחא דכריתות (דף ג.) משמע כפירוש הקונטרס דפרק אהא מילתא ופי' מאחר דלאוין מוחלקין בו כרת באחוסו למה לי פי' דדרשינן מינה חילוק בעריות ואליבא דר"א תיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטס וסך ומאי פריך והא לא דמי דכפירשמי לכן נראה כפירוש הקונטרס: הוא

תורה אור השלם

1. ואל אשה בנדה טמאה לא יקרב לגלות ערותה: ויקרא יח ט
2. ואיש אביו יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה ודיא תראה את ערותה חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם ערות אחתו גלה עינו יאש: ויקרא יח כו

הגהות הב"ח

(א) גב' דתנן אמר ר' עקיבא: כ"ג משנה פ"ג דכריתות: (ב) אם ואידך נמי הוי דהוי: (ג) רש"י ד"ה לחלק וכו' אם עשה ע"ש: (ד) תוס' ד"ה לאפוקי הוי פסק ומילה דקום: (ה) ר"ה הוה וכו' ור"ה ל"ל מקרא דבבבדושים תיפוק ליה דגבי מאוהרה: (ו) ר"ה ואידך פי' ר' יצחק וכו' ור"פ גמר עונש: (ז) בא"ד דהיינו מילא טעמא דהכא דגמיר עונש מאוהרה דהיינו דוקא משום דליכא להענישו מן הדין וכו' ממזר ועמוני: (ח) ר"ה הכי גמיר וכו' שאין עונשין מן הדין ואחוסו דרישא: (ט) בא"ד אחי מדריבי אלעזר:

רבינו חננאל

[טעמא דרבינן עקיבא לעולם שאם עשו תשובה כ"ד של מעלה מוחלין להן מאי קושיא הא לא עשו תשובה לא פסיקא מילתא דכרת דכל אימת דרעה תשובה מוחלין לי דרעה מיתות כ"ד אינו כן: ר' יצחק אמר חייבי כריתות בכלל היו. פי' אלו שפירשה בהן התורה כרת כגון אחותו וכיוצא בה הן בכלל כי כל אשר יעשה בכל התעבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם (א) ולמה יצא כרת ונכחה באחוסו לדונו ככרת ויאל במלקות. ורבנן כרת באחוסו למה להו לחייבו על אחותו שהיא (היא) אחות אביו והיא אחות אמו. משכחת לה ברשיעא כן רשיעא אמר ר' אדא בר אבהו כגון שבא אביו על אמו והוליד שתי בנות וחזר ובה על אחת מהן והוליד בן ובא אמו הבן על אחות אמו שהיא אחותו מאביו והיא אחות אביו מן האם והוה רשיעא כן רשיעא ומפורש בכריתות פ"ג (א) ויאל אכל לחלק חייבו ע"ה אחותו שהיא בת אביו ובה אמו (ובת"כ) דקדושים צהדיא ונהי ליה גבי אזהרה כמידי אחותך היא יתירא לאחוסו בת אביו ובה אמו וכמידי (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות וי"ל דוונכרתו לא קאי אלא לעריות המפורשות צהדיא ונהי דנקרא כמידי ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא מ"מ מיירי טפי מאחוסו שהיא מאשת אביו ובה אביו אבל בת אביו ובה אמו (ומאונסים) לא ידעינן אלא מיתורא דקרא אחותך היא:

(א) פסוקים רש"י: